

Welke regels en normen gelden er in België?

In België zijn verschillende bestuursniveaus bevoegd om brandveiligheidsreglementeringen uit te vaardigen: de Federale Overheid, de Gewesten, de Gemeenschappen en/of de gemeentelijke overheden. Ook in de normen, de STS en de TV's zijn er hieromtrent tal van aanbevelingen opgenomen. Dit artikel vat de belangrijkste richtlijnen samen.

I. De Pot, ing., senior hoofdadviseur, afdeling Technisch advies, WTCB

Het Koninklijk Besluit Basisnormen

De wet van 30 juli 1979 betreffende de preventie van brand en ontploffing heeft aanleiding gegeven tot de opstelling van het Koninklijk Besluit van 7 juli 1994 tot vaststelling van de basisnormen ter preventie van brand en ontploffing. Dit Besluit, dat in het vervolg van deze WTCB-Contact aangeduid zal worden als het Koninklijk Besluit Basisnormen, bepaalt de minimumvoorschriften waaraan het ontwerp, de bouw en de inrichting van nieuwe gebouwen (zie onderstaand kader) in alle gevallen, en dus ongeacht de bestemming van het gebouw, wettelijk gezien moeten voldoen.

Ondertussen werd het Koninklijk Besluit Basisnormen reeds meermaals gewijzigd: de recentste wijziging dateert van 7 december 2016. Tegenwoordig omvat het Besluit zeven bijlagen:

- bijlage 1: terminologie
- bijlagen 2 en 2/1: lage gebouwen (hoogte < 10 m)
- bijlagen 3 en 3/1: middelhoge gebouwen (10 m ≤ hoogte ≤ 25 m)
- bijlagen 4 en 4/1: hoge gebouwen (hoogte > 25 m)
- bijlagen 5 en 5/1: reactie bij brand
- bijlage 6: industriegebouwen
- bijlage 7: gemeenschappelijke bepalingen.

Toepassingsgebied

Onder nieuwe gebouwen verstaat men nieuw opgerichte gebouwen en uitbreidingen van bestaande gebouwen (enkel de uitbreiding wordt dan in aanmerking genomen). De aanvraagdatum van de stedenbouwkundige vergunning bepaalt aan welke brandwetgeving een gebouw moet voldoen. Deze wetgeving mag dus niet retroactief toegepast worden op bestaande gebouwen. De aannemer of ontwerper mag evenwel recentere voorschriften toepassen, als deze gunstiger of makkelijker uit te voeren zijn.

Bestemmingswijzigingen

Bij bestemmingswijzigingen (bv. wanneer een industriegebouw omgevormd wordt tot een woongebouw of wanneer een laag gebouw omgevormd wordt tot een middelhoog gebouw) dient men zich bij de gemeentelijke overheid te informeren of men hiervoor over een stedenbouwkundige vergunning moet beschikken. Wanneer dit het geval is en het Koninklijk Besluit Basisnormen van kracht is, kan het soms moeilijk of zelfs onmogelijk zijn om aan de eisen te beantwoorden. Bijgevolg kan het nodig zijn om met alternatieve oplossingen te rade te gaan bij de Commissie voor afwijking.

Het Koninklijk Besluit Basisnormen is niet van toepassing op:

- eengezinswoningen
- zeer kleine lage gebouwen met maximaal twee bouwlagen en een totale oppervlakte $\leq 100 \text{ m}^2$
- industriegebouwen met slechts één bouwlaag en een totale oppervlakte $\leq 100 \text{ m}^2$
- industriële installaties en activiteiten die niet in gebouwen gelegen zijn.

Sinds de wijziging van 4 april 2003 behoren renovatiewerken niet langer tot het toepassingsgebied van het Koninklijk Besluit. Dit neemt echter niet weg dat deze werken wel vergunningsplichtig kunnen zijn. In dat geval kunnen de brandweerdiensten de bouw aanvraag beoordelen en aanbevelingen formuleren. Bij een doorgedreven renovatie zullen ze doorgaans vragen om de eisen voor nieuwe gebouwen te hanteren.

We willen erop wijzen dat eventuele afwijkingen op de voorschriften uit het Koninklijk Besluit Basisnormen enkel en

alleen toegestaan kunnen worden indien ze geen afbreuk doen aan het opgelegde minimale brandveiligheidsniveau. Dergelijke afwijkingen moeten bovendien goedgekeurd worden door de **Commissie voor afwijking van de FOD Binnenlandse Zaken**. De hiertoe te volgen procedure wordt beschreven in het Koninklijk Besluit van 18 september 2008.

Andere reglementen

Om de veiligheidsvoorschriften beter af te kunnen stemmen op de functie of de bestemming van bepaalde gebouwen, kunnen de Gewesten, de Gemeenschappen en/of de gemeenten, in aanvulling op het Koninklijk Besluit Basisnormen, nog andere besluiten uitvaardigen. Deze mogen echter nooit indruisen tegen de voorschriften uit het Besluit (d.w.z. dat deze niet globaal versoepeld of verstrengd mogen worden).

Op gemeentelijk vlak kan men hiervoor advies vragen aan de **brandweerdiensten**. Zij dienen zich hierbij steeds te baseren op de bestaande reglementering inzake brandpreventie. Er mogen geen strengere eisen gesteld worden, tenzij een bepaald aspect niet of onvolledig gereguleerd werd en de brandweerdiensten oordelen dat er sprake is van een gevaarlijke toestand. Zij mogen evenwel geen afwijkingen op de reglementering toestaan. Dat kan enkel de Commissie voor afwijking.

De controle door de brandweer gebeurt meestal steekproefsgewijs en is niet-limitatief. De bouwheer, architect en/of aannemer blijft steeds verantwoordelijk voor het garanderen van de brandveiligheid.

Ook in andere reglementeringen kunnen er voorschriften opgenomen zijn met betrekking tot de brandveiligheid, zoals:

- de Codex over het welzijn op het werk
- het Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming (ARAB)
- het Algemeen Reglement op de Elektrische Installaties (AREI).

Wanneer verschillende voorschriften tegelijkertijd van kracht zouden zijn, moeten ze allemaal gerespecteerd worden. In geval van tegenstrijdigheid primeren steeds de strengste eisen en deze die de veiligheid van personen betreffen.

Normen en andere documenten

Naast deze reglementaire teksten spelen ook de Belgische en Europese normen een cruciale rol. Op Belgisch niveau zijn er verschillende brandveiligheidsnormen van kracht (proefnormen, classificatienormen, normen met betrekking tot de actieve brandbeveiliging ...). In een aantal van deze normen zijn er bovendien brandveiligheidseisen opgenomen voor bepaalde gebouwtypes (bv. de norm NBN S 21-204 met betrekking tot schoolgebouwen). Daarnaast kunnen er ook in bepaalde normen die niet specifiek brandgerelateerd zijn, brandveiligheidsvoorschriften opgenomen zijn.

De toepassing van een norm is niet verplicht, tenzij er uitdrukkelijk naar verwezen wordt in een reglementaire tekst of in de contractuele documenten (bv. het bestek). Hoewel de toepassing van de Belgische normen in ons land dus vrijwillig is, worden ze niettemin beschouwd als regels van de kunst in het kader van de tienjarige aansprakelijkheid van de ontwerpers en de aannemers. Zo vermeldt het Koninklijk Besluit Basismnormen geen voorschriften omtrent de te respecteren afstand tussen een rookkanaal en de brandbare materialen, maar vindt men deze wel terug in de normering (zie artikel p. 28-31).

Verder kan men ook in de **Eengemaakte Technische Specificaties** (STS, uitgegeven door de FOD Economie) ontwerpgegevens terugvinden. De naleving van deze Specificaties is slechts verplicht indien de contractuele documenten ernaar verwijzen.

Tot slot mogen de **Technische Voorlichtingen** (TV's) van het WTCB uiteraard niet in het rijtje ontbreken. Zij worden immers beschouwd als leidraden voor het voorschrijven en uitvoeren van bouwwerken volgens de regels van de kunst. Hoewel het niet verplicht is om de hierin geformuleerde aanbevelingen te respecteren, worden deze documenten bij geschillen over bouwelementen die onderworpen zijn aan de tienjarige aansprakelijkheid, over het algemeen wel beschouwd als referentie. ◆

Interessante link

Op de website van de Normen-Antenne Brandpreventie van het WTCB (www.normen.be/brand) vindt men een **databank** waarin alle geldende reglementaire teksten opgenomen zijn.

